

Fødevarøkonomisk Institut

Landbrugsregnskabsstatistik 2003 – udvælgelse, bereg- ninger og definitioner

Henrik Bolding Pedersen
Henrik@foi.dk

Signatur- forklaring

- Nul eller mindre end ½ af den anvendte enhed
- Tal kan efter sagens natur ikke forekomme
- .. Oplysning for usikker, giver ingen mening eller udeladt af diskretionshensyn
- ... Oplysning foreligger ikke
- Vandret eller lodret streg markerer databrud i en tidsserie. Oplysningerne fra før og efter databrudet er ikke fuldt sammenlignelige

Som følge af afrunding kan summen af tallene i tabellerne afvige fra totalen

Symbols

- Nil or less than half the final digit shown
- Not applicable
- .. Available information not conclusive or not disclosable
- ... Data not available
- Horizontal or vertical line indicates break in series, which means that data before and after break in series are not fully comparable

Due to rounding, the figures given for individual items do not necessarily add up to the corresponding totals shown.

Indholdsfortegnelse:

1. Materialeudvælgelse og beregningsmetoder	4
1.1 Grupperinger i regnskabsstatistikken	4
1.2 Klassifikation af bedrifter	6
1.3 Udvalgelse af regnskabsførende landbrug	9
1.4 Regnskabsstatistikens udarbejdelse og repræsentativitet	14
2. Definitioner	16
2.1 Areal og høstudbytte	16
2.2 Husdyrbestand	16
2.3 Arbejdsindsats	17
2.4 Kapitalindsats	17
2.5 Bruttoudbytte, herunder direkte tilskud	18
2.6 Driftsomkostninger	19
2.7 Driftsresultat fra landbrugsbedriften	21
2.8 Landmandsfamiliens løbende indkomst og forbrug	21
2.9 Investeringer og finansiering	22
2.10 Aktiver og passiver	23
2.11 Kapitalforskydninger	23
2.12 Ejendomsværdi	24
2.13 Landbrugets aflønning af arbejde og kapital	24

Tabeloversigt:

Tabel 1. Økonomisk størrelsesenhed (ESE) omregnet til antal ha eller stk. husdyr	7
Tabel 2. Definition af driftsformer	8
Tabel 3. Fordeling af populationen af landbrug efter landbrugsarealets størrelse og efter driftsform ifølge landbrugs- og gartneritællingen 2003.....	10
Tabel 4. Fordeling af stikprøven efter landbrugsareal og driftsform	11
Tabel 5. Populationen og stikprøven efter landbrugsareal og heltid/deltid	11
Tabel 6. Populationen og stikprøven fordelt efter økonomisk størrelse	12
Tabel 7. Populationen og stikprøven fordelt efter regioner	12
Tabel 8. Populationen og stikprøven fordelt efter brugerage	13
Tabel 9. Populationen og stikprøven fordelt efter hoveddriftsform	13
Tabel 10. Populationen og stikprøven af heltidsbedrifter fordelt efter hoveddriftsform og årsværk	13
Tabel 11. Populationen og stikprøven af deltidsbedrifter	14
Tabel 12. Sammenlignelig statistik for arealanvendelse og husdyrbestand	15

1. Materialeudvælgelse og beregningsmetoder

Ved udvælgelsen af regnskabsførende landbrug tages der hensyn til såvel ønsket om en repræsentativ national regnskabsstatistik som de krav, der stilles i forbindelse med EU's informationsnet for landøkonomisk bogføring også kaldet RICA eller FADN.

I det følgende er materialeudvælgelsen og udarbejdelsen af statistikken beskrevet i hovedtræk. Beskrivelsen dækker såvel den trykte publikation *Landbrugsregnskabsstatistik 2003* som tabeller på Internettet.

1.1. Grupperinger i regnskabsstatistikken

Regnskabsstatistikken har som mål at være repræsentativ for alle bedrifter som helhed samt for henholdsvis hel- og deltidsbedrifter. I statistikken indgår både enkeltmandsejede bedrifter og selskabsejede bedrifter hovedsagelig i form af I/S'er. Andelen af selskabsejede bedrifter er imidlertid for lille til at udgøre en selvstændig gruppedannelse. Inden for de førnævnte hovedgrupperinger vises der resultater for følgende delgrupperinger:

Publikation:

For *alle bedrifter* vises 5 års oversigt og 3 grupperinger efter henholdsvis

Arealgrupper

Økonomiske størrelsesgrupper

Regioner

For *heltidsbedrifter* vises 5 års oversigt og 3 grupperinger efter henholdsvis

Driftsformer

Bruger alder

Standardarbejdsforbrug i årsværk

Herudover vises en kombination, hvor der inden for tre generelle driftsformer er opdelt efter årsværk.

For *deltidsbedrifterne* vises 5 års oversigt.

Internettet: (www.foi.dk -> Data og statistik -> Landbrug)

For seneste regnskabsår findes de mest detaljerede tabeller for følgende grupperinger:

Alle bedrifter:

Arealgrupper

Økonomiske størrelsesgrupper

Regioner

Heltidsbedrifter:

Driftsformer

Driftsformer og årsværk

Bruger alder og årsværk

Regioner

Deltidsbedrifter:

Bruger alder og årsværk

Herudover findes en tidsserie fra 1990 på ca. 300 variable for følgende grupperinger:

Alle bedrifter

Alle heltidsbedrifter

Alle deltidsbedrifter.

For heltidsbedrifterne finder yderligere følgende tidsserier grupperet efter driftsform og årsværk:

Planter

Planter, 1 – 2 årsværk

Planter, over 2 årsværk

Kvæg

Kvæg, 1 – 2 årsværk

Kvæg, 2 – 3 årsværk

Kvæg, over 3 årsværk

Svin, fjerkræ mv.

Svin, fjerkræ mv., 1 – 2 årsværk

Svin, fjerkræ mv., 2 – 3 årsværk

Svin, fjerkræ mv., over 3 årsværk

Svin (specialiserede svinebedrifter)

Søer/smågrise	(Søer primært med salg af smågrise)
Søer/slagtesvin	(Søer primært med salg af slagtesvin)
Slagtesvin	(Slagtesvin baseret på indkøbte smågrise)

Pelsdyr.

1.2. Klassifikation af bedrifter

Bedrifterne i landbruget klassificeres efter forskellige kriterier. Inddeling på basis af region, arealstørrelse og bruger alder sker direkte ud fra de indsamlede oplysninger, mens klassifikationen efter økonomisk størrelse, driftsform samt arbejdsindsats sker på grundlag af særskilte beregninger.

Klassifikationen efter *økonomisk størrelse* foretages ud fra de enkelte bedrifters samlede standarddækningsbidrag (SDB). Standarddækningsbidraget udtrykker forskellen mellem bruttoudbyttet og de tilhørende stykomkostninger. Begrebet SDB er udviklet i EF-regie i 1970'erne med henblik på at få et ensartet og sammenligneligt størrelsesmål for de enkelte bedrifter uanset driftsform. Alle afgrødetyper og husdyrarter tildeles i beregningen af SDB en vægt, som afspejler deres betydning målt ved det gennemsnitlige dækningsbidrag, jf. tabel 1. I den foreliggende statistik refereres til et estimat for 2000, og der beregnes SDB for hver enkelt driftsgren, idet der for salgsafgrødernes vedkommende sondres mellem Øerne og Jylland.

Bedrifternes størrelse er anført i europæiske størrelsesenheder (ESE), hvor en størrelsesenhed svarer til et standarddækningsbidrag på 1.200 ECU eller 8.937 kr. I tabel 1. vises hektar eller husdyr pr. økonomisk størrelsesenhed i 2000-kr. Standarddækningsbidraget pr. hektar eller husdyr kan således beregnes ud fra tabellen, fx er standarddækningsbidraget fra en malkeko 11.916 kr. (8.937/0,75).

EU-informationsnettets klassifikation efter *driftsform* omfatter en række forskellige driftsformer, som imidlertid ikke alle har interesse under danske forhold. De danske landbrugsbedrifter klassificeres i udvælgelsesproceduren således alene på grundlag af 18 driftsformer, jf. tabel 2. I nogle driftsformer er antallet af bedrifter forholdsvist lavt, hvorfor der ved udarbejdelsen af statistikken foretages en yderligere aggregering til 7 driftsformer, jf. tabel 3. og 4. Inddelingen sker på grundlag af standarddækningsbidragets sammensætning.

Grupperingerne efter *arbejdsindsats* (herunder opdelingen i heltids- og deltidsbedrifter) foretages på grundlag af de enkelte bedrifters standardarbejdsforbrug. Dette be-

regnes ved hjælp af en funktion, som tager hensyn til omfanget af bedriftens aktiviteter opdelt på de enkelte driftsgrene. Beregningen af standardarbejdstimer justeres årligt ud fra analyser af regnskabsmaterialet. Bedrifter med 1.665 standardarbejdstimer og derover defineres som heltidsbedrifter.

Tabel 1. Økonomisk størrelsesenhed (ESE) omregnet til antal ha eller stk. husdyr

	Øerne	Jylland
	--- antal hektar pr. størrelsesenhed ---	
Byg	1,39	1,61
Hvede	1,20	1,25
Rug	1,55	1,69
Havre og blandsæd	1,52	1,66
Ærter	1,62	1,74
Oliefrø	1,54	1,57
Frø til udsæd	1,14	1,31
Ærter til konserver	1,32	1,34
Grønsager	0,16	0,16
Kartofler	0,34	0,50
Sukkerroer til fabrik	0,58	0,79
Brak	3,45	3,45
	Hele landet	
	Antal årsdyr pr. størrelsesenhed	
Malkekøer	0,75	
Ammekøer	3,26	
Kvier over 2 år	20,34	
Tyre og stude over 2 år	7,23	
Kvier, 1 – 2 år	15,58	
Tyre og stude 1 – 2 år	7,36	
Kalve under 1 år	21,05	
Søer	2,60	
Slagtesvin	20,34	
Heste	46,15	
Får	109,09	
Høner	269,66	
Slagtekyllinger	857,14	
Kalkuner, ænder og gæs	56,39	
Pelsdyr	16,67	

Standardarbejdsforbruget benyttes for at undgå en u hensigtsmæssig indvirkning af arbejdskraftens kvalitet, bedriftens mekaniseringsgrad og maskinstationsanvendelsen, hvilket ville være følgen af anvendelse af faktisk arbejdsindsats.

Tabel 2. Definition af driftsformer

Betegnelse	Egenskaber
Planteproduktion	
1 Korn, raps, proteinafgrøder og brak	Mere end 2/3 af bedriftens SDB ¹ kommer fra korn, raps, proteinafgrøder og brak med tilskud.
2 Alsidig planteproduktion	Mere end 2/3 af bedriftens SDB kommer fra agerbrug, men højst 2/3 fra korn, raps, proteinafgrøder og brak.
3 Planteproduktion + gartneri	Mere end 1/3 af bedriftens SDB kommer fra agerbrug, og mere end 1/3 fra enten gartneri eller frugtavl + planteskole. Omfatter endvidere bedrifter, hvor mere end 1/3 af bedriftens SDB kommer fra enten gartneri eller frugtavl + planteskole; ingen anden produktionsretning bidrager med mere end 1/3 af bedriftens samlede SDB.
4 Alsidigt landbrug, planteproduktion	Mere end 1/3 og højst 2/3 af bedriftens SDB kommer fra agerbrug; ingen anden produktionsretning bidrager med mere end 1/3 af bedriftens samlede SDB.
Kvægproduktion	
5 Malkekvæg	Mere end 2/3 af bedriftens SDB kommer fra malkekvæg, og mere end 2/3 af SDB fra malkekvæg kommer fra malkekøer.
6 Kvæg, opdræt/fedning	Mere end 2/3 af bedriftens SDB kommer fra kvæg, men højst 1/10 fra malkekøer.
7 Kvæg, blandet	Mere end 2/3 af bedriftens SDB kommer fra kvæg, og mere end 1/10 fra malkekøer; excl. bedrifter i driftsform 5.
8 Kvæg/får/heste	Mere end 2/3 af bedriftens SDB kommer fra kvæg + får + heste, men højst 2/3 fra kvæg.
9 Alsidigt landbrug, malkekvæg	Højst 2/3 af bedriftens SDB kommer fra kvæg + får + heste, men mere end 1/3 kommer fra malkekvæg, og mere end 2/3 af SDB fra malkekvæg kommer fra malkekøer; ingen anden produktionsretning bidrager med mere end 1/3 af bedriftens samlede SDB.
10 Alsidigt landbrug, kvæg/får/heste	Mere end 1/3 og højst 2/3 af bedriftens SDB kommer fra kvæg + får + heste; ekskl. bedrifter i driftsform 9; ingen anden produktionsretning bidrager med mere end 1/3 af bedriftens samlede SDB.
11 Malkekvæg + planteproduktion	Mere end 1/3 af bedriftens SDB kommer fra malkekvæg, og mere end 1/3 fra agerbrug; mere end 2/3 af SDB fra malkekvæg kommer fra malkekøer.
12 Planteproduktion + kvæg/får og heste	Mere end 1/3 af bedriftens SDB kommer fra agerbrug, og mere end 1/3 fra kvæg + får + heste; ekskl. bedrifter i driftsform 11.
Svine-, fjerkræ- og pelsdyrproduktion	
13 Svin	Mere end 2/3 af bedriftens SDB kommer fra svin.
14 Svin, fjerkræ og pelsdyr	Mere end 2/3 af bedriftens SDB kommer fra svin + fjerkræ + pelsdyr, men højst 2/3 fra svin.
15 Svin/fjerkræ/pelsdyr + kvæg/får/heste	Mere end 1/3 af bedriftens SDB kommer fra svin + fjerkræ + pelsdyr, og mere end 1/3 fra kvæg + får + heste. Omfatter endvidere bedrifter, hvor mere end 1/3 og højst 2/3 af bedriftens SDB kommer fra svin + fjerkræ + pelsdyr; ingen anden produktionsretning bidrager med mere end 1/3 af bedriftens samlede SDB.
16 Svin/fjerkræ/pelsdyr + planteproduktion	Mere end 1/3 af bedriftens SDB kommer fra svin + fjerkræ + pelsdyr, og mere end 1/3 fra agerbrug.
17 Blandet landbrug	Driftsformer, der ikke er dækket af øvrige grupper.
18 Pelsdyr	Mere end 2/3 af bedriftens SDB kommer fra pelsdyr.

1) SDB = Standarddækningsbidrag.

1.3. Udvalgelse af regnskabsførende landbrug

Populationen af landbrug omfatter samtlige bedrifter, som ifølge Danmarks Statistiks landbrugs- og gartneritællinger har et standarddækningsbidrag fra landbrugsproduktionen på mindst 50 pct. af bedriftens samlede standarddækningsbidrag fra landbrugs- og gartneriproduktion, og som har et dyrket areal i alt - bortset fra skov og have - på 10,0 ha og derover. Desuden indgår arealløse bedrifter med pelsdyr, ligesom der kan indgå enkelte andre bedrifter med mindre end 10,0 ha, såfremt den økonomiske størrelse overstiger 8 ESE.

I forbindelse med udvælgelsen af de regnskabsførende landbrug er der på basis af landbrugs- og gartneritællingen i sommeren 2002 foretaget en inddeling af populationen i grupper (stratifikation af populationen). Denne inddeling danner grundlag for stikprøvens fordeling og bygger på en klassifikation med hensyn til følgende kendetegn:

1. Beskæftigelsesforhold (heltids- eller deltidslandbrug)
2. Økonomisk størrelse
3. Driftsform
4. Landbrugsareal
5. Bruger alder
6. Beliggenhed

Ifølge landbrugs- og gartneritællingen i sommeren 2003 bestod populationen af landbrug af 40.922 bedrifter. I tabel 3 er disse bedrifter fordelt på undergrupper efter arealstørrelse og driftsform, mens stikprøven er vist i tabel 4.

I tabellerne 5 - 11 er populationen og stikprøven fordelt på de delpopulationer, der danner grundlag for statistikken. Den enkelte bedrifts placering i statistikken er baseret på en opdeling ud fra de endelige regnskabsdata og ikke på klassificeringen i henhold til landbrugs- og gartneritællingen.

For landbruget under ét udgør stikprøven 4,7 pct. af hele populationen. Betragtes delpopulationerne, varierer udvalgsprocenten imidlertid betydeligt, dels for at tage højde for en større spredning i resultaterne blandt større bedrifter, dels for at opnå et tilstrækkeligt stort antal bedrifter til at repræsentere de mindre delpopulationer. Ved udvælgelsen er det tilstræbt, at det størst mulige antal landbrug indgår i statistikken flere år i træk. Af de landbrug, der danner grundlag for den foreliggende publikation, indgik 72 pct. således også i statistikken for 2002.

Tabel 3. Fordeling af populationen af landbrug efter landbrugsarealets størrelse og efter driftsform ifølge landbrugs- og gartneritællingen 2002¹⁾

Driftsform	----- Landbrugsareal, hektar -----						I alt
	5- 9,9	10,0- 19,9	20,0- 29,9	30,0- 49,9	50,0- 99,9	100,0 og over	
	----- antal bedrifter -----						
Planteproduktion							
1 Korn, raps, proteinafgrøder og brak	17	4977	2855	3020	2303	1404	14576
2 Alsidig planteproduktion	104	1199	975	1066	1238	1261	5843
3 Planteproduktion + gartneri	9	33	28	23	44	35	172
4 Alsidigt landbrug, planteproduktion	14	114	78	105	96	79	486
Kvægproduktion							
5 Malkekvæg	143	226	385	1150	2724	1731	6359
6 Kvæg, opdræt/fedning	36	133	31	18	5	2	225
7 Kvæg, blandet	2	5	4	8	14	18	51
8 Kvæg/får/heste	-	479	125	58	61	62	785
9 Alsidigt landbrug, malkekvæg	-	8	18	27	90	132	275
10 Alsidigt landbrug, kvæg/får/heste	-	10	4	10	5	-	29
11 Malkekvæg + planteproduktion	11	35	34	112	253	296	741
12 Planteproduktion + kvæg/får/heste	61	885	429	389	280	136	2180
Svine-, fjerkræ- og pelsdyrproduktion							
13 Svin	422	107	124	319	717	759	2448
14 Svin/fjerkræ/pelsdyr	81	22	21	32	37	45	238
15 Svin/fjerkræ/pelsdyr + kvæg/får/heste	22	17	20	27	73	85	244
16 Svin/fjerkræ/pelsdyr + planteproduktion	128	312	334	645	1434	1594	4447
17 Blandet landbrug	7	2	2	4	5	3	23
18 Pelsdyr	1395	176	112	78	28	11	1800
I alt	2452	8740	5579	7091	9407	7653	40922

1) Populationen omfatter alene de bedrifter fra landbrugs- og gartneritællingen, hvor et beregnet standarddækningsbidrag fra landbrugsproduktionen udgør mindst 50 pct. af det samlede standarddækningsbidrag fra landbrugs- og gartneriproduktionen.

Tabel 4. Fordeling af stikprøven efter landbrugsareal og driftsform

Driftsform	----- Landbrugsareal, hektar -----						I alt
	5,0- 9,9	10,0- 19,9	20,0- 29,9	30,0- 49,9	50,0- 99,9	100,0 og over	
----- antal bedrifter -----							
Planteproduktion							
1 Korn, raps, proteinafgrøder og brak	-	68	60	71	93	96	388
2-4 Overvejende planteproduktion	-	20	36	35	54	117	262
Kvægproduktion							
5-8 Kvæg	3	7	14	40	188	233	485
9-12 Overvejende kvægproduktion	-	32	10	12	22	47	123
Svine-, fjerkræ- og pelsdyrproduktion							
13-14 Svin	21	5	5	13	68	115	227
15-17 Overvejende svineproduktion	13	17	10	22	69	221	352
18 Pelsdyr	48	10	3	4	8	3	76
I alt	85	159	138	197	502	832	1913

Note: Ved udarbejdelsen af statistikken er driftsformerne aggregeret som vist i denne tabel. Numrene henviser til de i tabellerne 2 og 3 anvendte.

Tabel 5. Populationen og stikprøven fordelt efter landbrugsareal og heltid/deltid

Hektar	----- Populationen -----			----- Stikprøven -----		
	Heltids- bedrifter	Deltids- bedrifter	Alle bedrifter	Heltids- bedrifter	Deltids- bedrifter	Alle bedrifter
Under 10,0	1198	1254	2452	65	21	86
10,0 – 19,9	8364	376	8740	18	141	159
20,0 – 29,9	4846	733	5579	29	109	138
30,0 – 49,9	4752	2339	7091	82	115	197
50,0 – 99,9	2357	7050	9407	415	87	503
100,0 og derover	25	7628	7653	831	1	832
I alt	21598	19324	40922	1440	473	1913

Tabel 6. Populationen og stikprøven fordelt efter økonomisk størrelse

ESE	----- Populationen -----			----- Stikprøven -----		
	Heltids- bedrifter	Deltids- bedrifter	Alle bedrifter	Heltids- bedrifter	Deltids- bedrifter	Alle bedrifter
Under 8	18	1932	1940	-	32	32
8,0 – 15,9	37	8194	8231	2	123	125
16,0 – 39,9	496	9480	9976	15	246	261
40,0 – 99,9	7061	1983	9044	264	72	336
100,0 – 249,9	8851	8	8859	705	-	705
250,0 ESE og over	2861	1	2862	454	-	454
I alt	19324	21598	40922	1440	466	1913

Tabel 7. Populationen og stikprøven fordelt efter regioner

Region	----- Populationen -----			----- Stikprøven -----		
	Heltids- bedrifter	Deltids- bedrifter	Alle bedrifter	Heltids- bedrifter	Deltids- bedrifter	Alle bedrifter
Hovedstadsområdet og						
Bornholms amt	758	1810	2568	41	47	88
Vestsjællands amt	1026	1989	3015	74	43	117
Storstrøms amt	1307	1569	2876	99	28	127
Fyns amt	1558	1617	3175	110	37	147
Sønderjyllands amt	2200	1507	3707	198	40	238
Ribe amt	1646	1641	3287	113	35	148
Vejle amt	1415	1448	2863	105	30	135
Ringkøbing amt	2690	2114	4804	207	43	250
Århus amt	1604	2497	4101	117	55	172
Viborg amt	2129	2403	4532	150	57	207
Nordjyllands amt	2991	3003	5994	226	58	284
I alt	19324	21598	40922	1440	473	1913

Table 8. Populationen og stikprøven fordelt efter brugeralder

Brugeralder, år	----- Populationen -----			----- Stikprøven -----		
	Heltids- bedrifter	Deltids- bedrifter	Alle bedrifter	Heltids- bedrifter	Deltids- bedrifter	Alle bedrifter
Under 35	2108	1618	3726	169	43	212
35 – 44	5881	4755	10636	506	114	620
45 – 54	5632	5794	11426	444	138	582
55 – 64	4536	4818	9354	280	98	378
65 og over	1167	4613	5780	41	80	121
I alt	19324	21598	40922	1440	473	1913

Table 9. Populationen og stikprøven fordelt efter hoveddriftsform

Hoveddriftsform	----- Populationen -----			----- Stikprøven -----		
	Heltids- bedrifter	Deltids- bedrifter	Alle bedrifter	Heltids- bedrifter	Deltids- bedrifter	Alle bedrifter
Planteproduktion	4392	16685	21077	282	368	650
Kvægproduktion	7631	3014	10645	551	57	608
Svineproduktion	6138	1262	7400	545	34	579
Pelsdyrproduktion	1163	637	1800	62	14	76
I alt	19324	21598	40922	1440	473	1913

Table 10. Populationen og stikprøven af heltidsbedrifter fordelt efter hoveddriftsform og årsværk (1 årsværk = 1665 timer)

Årsværk	----- Populationen -----			----- Stikprøven -----		
	Plante- produktion	Kvæg- produktion	Svine- produktion	Plante- produktion	Kvæg- produktion	Svine- produktion
1,0 – 1,9	3109	2889	2403	156	103	103
2,0 – 2,9	...	3183	1579	...	266	135
3,0 og over	1290	1584	2125	126	182	307
I alt	4399	7656	6107	282	551	545

Anm.: For planteproduktion udgør bedrifterne med 2 årsværk og derover én gruppe.

Tablet 11. Populationen og stikprøven af deltidsbedrifter, fordelt efter bruger alder og årsværk

	Populationen	Stikprøven
Bruger under 65 år		
0 – 0,49 årsværk	8569	161
0,50 – 0,74 årsværk	5096	124
0,75 – 0,99 årsværk	3405	108
Bruger 65 år og over	4528	80
I alt	21598	473

1.4. Regnskabsstatistikens udarbejdelse og repræsentativitet

Da bedrifterne inden for en undergruppe kan have tilhørt strata med forskellige udvalgsprocenter, tildeles de enkelte bedrifter individuelle vægte ved udregning af gennemsnitstal for undergrupper. Vægtene afhænger af udvalgsandelen i det stratum, bedrifterne tilhørte ved udvælgelsen, dvs. tællingen i sommeren 2002. Gennemsnitstallene pr. bedrift for hele populationen og afgrænsede opdelinger beregnes som vejede gennemsnit af gennemsnitstal fra undergrupperne. Som vægte anvendes bedrifternes fordeling i de respektive undergrupper, optalt i det driftsår som regnskabsmaterialet vedrører, dvs. tællingen i sommeren 2003.

I flere delpopulationer vil størrelsen pr. bedrift - målt i SDB - fra de sammenvæjede regnskabsresultater afvige fra den størrelse, som kan beregnes for samme delpopulation på basis af landbrugs- og gartneritællingen. Med det formål at korrigere for denne afvigelse beregnes et regressions-skøn på samtlige gennemsnitstal for grupperne med standarddækningsbidraget som hjælpevariabel.

Materialeudvælgelsen til regnskabsstatistikken hviler som tidligere nævnt på Danmarks Statistiks landbrugs- og gartneritælling. I tabel 12 vises en sammenligning mellem væsentlige strukturoplysninger i tællingen og regnskabsstatistikken.

I en række tabeller er der for centrale nøgletal (fx løbende indkomst) foretaget en kvartilopdeling med henblik på at belyse variationen for det pågældende nøgletal. De anførte oplysninger er gennemsnit for henholdsvis 1. og 4. kvartilgruppe.

Om statistikens repræsentativitet skal det bemærkes, at den anvendte fremgangsmåde ved udvælgelsen af landbrugene ikke muliggør en objektiv angivelse af sikkerheden, og enkelte af tallene kan være behæftede med mindre systematiske fejl. Statistikkens må dog som helhed anses for at være repræsentativ for såvel de strukturelle som de økonomiske forhold i dansk landbrug.

Tabel 12. Sammenlignelig statistik for arealanvendelse og husdyrbestand

	--Landbrugs- og gartneritællingen ¹⁾ --			----- Regnskabsstatistikken -----		
	Heltids- bedrifter	Deltids- bedrifter	Alle bedrifter	Heltids- bedrifter	Deltids- bedrifter	Alle bedrifter
Arealanvendelse	----- Hektar pr. bedrift -----					
Korn	55,7	17,4	35,5	55,5	17,5	35,5
Ærter	1,1	0,4	0,7	1,5	0,4	0,9
Raps	3,4	0,9	2,1	3,6	0,9	2,2
Frø- og gartneriafgrøder	4,5	0,7	2,4	4,3	0,7	2,3
Kartofler	1,7	0,1	0,9	1,9	0,2	1,0
Sukkerroer til fabrik	2,1	0,4	1,2	2,2	0,3	1,2
Helsæd og majs	11,0	0,7	5,6	11,5	0,7	5,8
Græs og grovfoder i øvr. ²⁾	15,3	4,1	9,4	14,2	4,1	8,9
Brak inkl. non-food	9,3	3,8	5,5	9,2	2,1	5,4
I alt	104,1	28,5	63,3	103,8	26,8	63,2
Husdyrbestand, primo	----- Antal pr. bedrift -----					
Malkekøer	30,7	0,2	14,6	31,0	0,1	14,7
Ammekøer	2,6	2,4	2,5	2,2	2,9	2,6
Kvier, 1 år og over	18,9	1,9	9,9	18,0	1,8	9,5
Tyre og stude, 1 år og over	2,0	0,8	1,4	1,4	0,7	1,0
Kvier, tyre og stude u. 1 år	24,0	3,4	13,1	26,5	4,2	14,8
Avlssvin	72,9	1,0	35,1	58,6	0,8	28,1
Andre svin	575,1	17,8	281,0	583,5	18,2	285,4
Pelsdyr, avlstæver	113,4	13,2	60,5	141,7	15,4	75,8

¹⁾ Danmarks Statistik

²⁾ Græs og grovfoder i øvrigt dækker afgrøder til afgræsning, foderroer, grønfoder og høslet samt til fremstilling af grønpiller.

Valget af hvilke oplysninger, der offentliggøres i regnskabsstatistikken, hviler på et skøn. Til grund for de viste tabeller ligger imidlertid et omfattende sæt af mere detaljerede oplysninger, der for hver gruppering indeholder flere enkeltinformationer. Ønsker om yderligere specifikationer inden for enkelte grupperinger kan muligvis imødekommes af instituttet.

2. Definitioner

2.1. Areal og høstudbytte

Landbrugsarealet er opdelt på selveje og forpagtning.

Ved forpagtning skelnes der mellem helforpagtning, hvor det forpagtede areal omfatter hele bedriften, og delforpagtning, hvor forpagtet areal drives sammen med aktiver i selveje som en samlet selvstændig bedrift.

Der er overvejende tale om delforpagtning, og kun i de mest specificerede tabeller skelnes der mellem forpagtningstyper. Det skal bemærkes, at der ved udvælgelsen ikke er taget hensyn til ejerform, hvorfor regnskabsmaterialet - specielt med hensyn til helforpagtningsforhold - næppe er repræsentativt.

Vedrørende de enkelte afgrødekategorier skal det nævnes, at under andre frøafgrøder indgår hør, sennep, valmue, kommen, frø af rodfrugter samt grønsags- og blomsterfrø. Braklagte arealer med økonomiske tilskud omfatter også arealer med non-food afgrøder.

Ved vurdering af udbyttevariationerne bør der tages hensyn til, at dyrkningsbetingelserne og kornarternes udbredelse varierer fra region til region.

2.2. Husdyrbestand

Til de enkelte kategorier af husdyr skal det bemærkes, at avlssvin omfatter søer, gylte og avlsorner, mens andre svin fortrinsvis består af slagtesvin. Sopolte til senere anvendelse i avlen indgår dog også under andre svin. Som supplement til statusoplysningerne er antallet af dyreenheder beregnet. Beregningen er fra 2003 baseret på antal årsdyr og de officielt gældende omregningsfaktorer fra Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 604 af 15. juli 2002 om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v.

2.3. Arbejdsindsats

Arbejdsindsatsen opgøres både for brugerfamiliens og den lønnede arbejdskrafts vedkommende i form af antal effektive arbejdstimer ved såvel det manuelle arbejde som den registrerbare del af driftslederindsatsen. Denne driftslederindsats omfatter fx planlægning og regnskabsføring samt køb og salg i forbindelse med driften.

Omfanget af midlertidig medhjælp og akkordarbejde, der kun har kunnet oplyses i form af udbetalt løn, er omregnet ved hjælp af en timeløn, der er beregnet ud fra gruppe C i overenskomstmæssige landbrugs lønninger. Timelønnen er beregnet til 136 kr.

Brugerens alder refererer til den 1. juni.

2.4. Kapitalindsats

Landbrugsaktiverne omfatter alle aktiver, der inden for den enkelte bedrift tjener landbrugsmæssig produktion, dvs. fast ejendom, husdyr, inventar og lagerbeholdninger. Der tages ikke hensyn til ejerforholdet for de pågældende aktiver, hvilket betyder, at forpagtede værdier indregnes på lige fod med værdier i brugerens besiddelse. Kontante midler samt udestående fordringer medregnes ikke ved opgørelsen af landbrugsaktiverne, ligesom brugerboligen heller ikke indgår.

Værdien af fast ejendom er ansat til kontantværdi på grundlag af de offentlige ejendomsvurderinger. Primo- og ultimoværdierne af jord og bygninger er fastlagt ud fra vurderingerne pr. 1/1 2002 og pr. 1/1 2003, idet disse værdier er korrigerede for prisudviklingen fra vurderingstidspunkt til statustidspunkt. Investeringer i fast ejendom, som endnu ikke er vurderet, medtages til den værdi, som de forventes at få ved den nærmest følgende vurdering.

Mælkekvoten værdiansættes særskilt til 80 pct. af den aktuelle pris ifølge kvotebørsen, som den er kendt på statustidspunktet. Ved opgørelsen i regnskabsstatistikken er mælkekvoteværdien udspecificeret, men fortsat medregnet under fast ejendom. Værdien af bedriftens mælkekvote fastsættes herefter ud fra kvotens fedtprocent på den enkelte bedrift i forhold til en gennemsnitlig fedtprocent på 4,36.

Værdien af jordbeholdningerne, der hovedsagelig omfatter udbragt kunstgødning, frø og korn, optages for indkøbte beholdningers vedkommende til indkøbspriser, mens fx udsæd af egen avl tilsvarende fastsættes til markedspris.

Husdyrenes værdiansættelse er ligeledes baseret på handelsmæssige priser. Til hjælp ved denne opgørelse foreligger der et sæt vejledende priser.

Inventarkapitalen, der omfatter alle inventargenstande undtagen håndredskaber og andre mindre bestanddele, er opgjort til den tekniske genanskaffelsesværdi. Denne består af inventarbestandens anskaffelsespris forøget med de siden anskaffelsen registrerede prisstigninger på inventar og reduceret med de i den samme periode foretagne driftsmæssige afskrivninger ifølge saldoafskrivningsprincippet.

Lagerbeholdninger består hovedsagelig af korn og kraftfoder, men der indgår også pelsdyrskind og hvalpe, grovfoder, fyringsolie, kemikalier og byggematerialer m.v. Lagerbeholdninger af indkøbte driftsmidler er optaget i status til dagspris - eventuelt til forventet udnyttelsespris.

2.5. Bruttoudbytte, herunder direkte tilskud

Ved bruttoudbyttet forstås værdien af den samlede produktion, der hidrører fra:

- a. *Indtægter* fremkommet ved direkte salg af bedriftens produkter samt ved ydelser fra landbruget til andre bedrifter eller erhvervsgrupper, herunder arbejde med og udleje af driftsmidler.
- b. *Reale værdiændringer i husdyrbestand og lagerbeholdninger* fra årets begyndelse til årets slutning.
- c. *Naturalier* fx til medhjælp eller brugerfamilien.
- d. *Direkte tilskud* omfattende såvel tilskud til plante- og husdyrproduktion, som tilskud af generel karakter.

Salgsindtægterne (inkl. erstatninger) er fratrukket udgifter forbundet med salget, herunder fx udgifter til tørring og rensning af korn og frø. Endvidere er indkøb af husdyr trukket fra ved beregning af bruttoudbyttet fra de respektive kategorier af husdyr. Andet udbytte af kvæg og udbytte af svin er således reduceret med indkøb af henholdsvis kvæg og svin, mens udbyttet af fjerkræ er reduceret med indkøb af rugeæg, kyllinger og fjerkræ i øvrigt. Andre afgrøder omfatter - når specifikationen er vist - grovfoder og andre olieplanter mv. Hvor fjerkræ og pelsdyr ikke er vist særskilt omfatter beteg-

nelsen *andre husdyr* alle andre husdyr end kvæg og svin samt diverse indtægter, som ikke kan henføres til en bestemt husdyrdriftsgren.

De reale værdiændringer afspejler principielt værdien af de fysiske forskydninger mellem primo og ultimo, idet prisbetingede ændringer i vurderingsniveauet ikke indgår i beregningerne. Undtaget fra dette princip er dog beholdninger af pelsskind, da pelsdyrproduktion er karakteriseret ved, at en stor del af årets produktion sælges i det efterfølgende år.

Udleje af driftsmidler omfatter arbejde for andre med bedriftens maskiner samt udleje af maskiner og driftsbygninger. Under diverse indgår bl.a. indtægter fra udleje af jagt- og fiskeret samt fra grusgrave og mindre skove. Husleje i form af naturalløn og lejeindtægter i øvrigt fra beboelsesbygninger, der ikke er selvstændigt vurderet, medregnes ligeledes under diverse indtægter. Derimod indgår en beregnet huslejeværdi af brugerfamiliens bolig under overskud fra brugerbolig ved opgørelsen af den samlede løbende indkomst, mens udbytte fra andre selvstændigt vurderede beboelsesbygninger medregnes under driftsresultat fra andre erhverv.

Alle tilskudsordninger med karakter af løbende udbetaling, hvoraf hovedparten har baggrund i EU's landbrugsreform og har landbrugsdrift som fælles forudsætning, betragtes som en del af bruttoudbyttet. Tilskudsordningerne er opdelt i tre kategorier: Produktionstilskud, generelle driftstilskud og engangstilskud. Produktionstilskuddene kan henføres til et bestemt produkt eller en given driftsgren (fx raps, ammekøer eller slagtekalve), mens de generelle driftstilskud, som bl.a. omfatter tilskud til yngre jordbrugere, forbedringsstøtte, miljøtilskud og tilskud til økologisk jordbrugsproduktion, er af mere almen karakter.

Engangstilskud (fx tilskud til læplantning) indgår alene i egenkapitalforskydningen og påvirker dermed ikke driftsresultatet og den løbende indkomst.

2.6. Driftsomkostninger

Ved driftsomkostninger forstås de omkostninger, der er forbundet med bruttoudbyttets frembringelse. De kan opdeles i følgende grupper:

- a. *Udgifter* undtagen renter, forpagtningsafgift og investeringer.
- b. *Beholdningsformindskelse* af indkøbt foder, gødning og andre lagerbeholdninger til anvendelse i egen bedrift.

- c. *Afskrivninger* på bygninger, grundforbedringer og inventar.
- d. *Kost og andre naturalydelser* til medarbejdere.

Vedligeholdelse, forsikringspræmier og ejendomsskatter, der kan henføres til brugerfamiliens bolig eller til andre selvstændigt vurderede beboelsesbygninger, er ikke med i landbrugets driftsomkostninger.

I omkostninger til kemikalier indgår de til produkterne hørende afgifter. Det skal desuden bemærkes, at det i nogle tilfælde, hvor sprøjtning er udført af maskinstation, ikke er muligt at udskille kemikalieudgiften, hvorfor en del af denne kan indgå under maskinstation.

Kraftfoderomkostningen omfatter årets samlede forbrug af indkøbt kraftfoder plus en eventuel reduktion i beholdningen af hjemmeavlet foderkorn. Med undtagelse af en sådan beholdningsreduktion indgår forbruget af hjemmeavlet foderkorn ikke i omkostningerne, ligesom det ikke medregnes i bruttoudbyttet. Indkøbt kraftfoder omfatter bl.a. foderkorn, proteintilskuds foder og vitamin- og mineraltilskud.

Posten grovfoder dækker forbruget af indkøbt grovfoder og strøelse samt udgift til græsleje. Ved opgørelsen af omkostningerne behandles hjemmeavlet grovfoder på samme måde som hjemmeavlet foderkorn.

Under maskinstation indgår - udover maskinstationsomkostninger - udgifter til leje af inventar og driftsbygninger. Posten diverse omfatter bl.a. udgifter til landøkonomiske foreninger og fagblade samt landbrugets andel af den samlede telefonudgift.

Afskrivningerne vedrører driftsbygninger, grundforbedringer og inventar. Det tilsigtes, at bygningsafskrivningerne i regnskabsstatistikken skal være på samme niveau som de beregnede afskrivninger i Danmarks Statistiks sektorstatistik.

Grundforbedringsafskrivningerne vedrører hovedsagelig faste installationer i forbindelse med drænings- og vandingsanlæg. Inventarafskrivningerne beregnes på grundlag af den tekniske genanskaffelsesværdi ved årets begyndelse tillagt nettokøbet og den beregnede prisændring på inventaret for det pågældende driftsår. Der anvendes i de fleste tilfælde en saldoafskrivningsprocent på ca. 15, dog afhængig af forholdene på den enkelte bedrift.

Løntilskud til ansættelse af langtidsledige samt tilskud til lære- og praktikpladser er fratrukket omkostningerne til lønnet arbejdskraft.

Beskatning knyttet til landbrugsdriften omfatter ejendomsskatter og CO₂-afgift, mens SO₂-afgift indgår i energiomkostningerne.

2.7. Driftsresultat fra landbrugsbedriften

Når bruttoudbyttet er reduceret med driftomkostningerne fremkommer *Driftsresultat før renter*. Bedriftenes renteindtægter, -udgifter og forpagtningsafgift er fordelt via en nøgle, der tager udgangspunkt i aktiver vedrørende landbrug, andre erhverv og privat. hvorefter *driftsresultatet* angiver bruttoudbyttet fra landbrug minus driftsomkostninger og minus de nettorenteudgifter inkl. forpagtningsafgift, der kan henføres til landbrugsdriften.

2.8. Landmandsfamiliens løbende indkomst og forbrug

Den løbende indkomst omfatter alene poster af løbende karakter. Dette indebærer, at lejlighedsvis forekommende poster som arv og gave, engangstilskud, andre engangsindtægter (fx erstatninger for flerårige gener) og låneomkostninger ikke indgår i opgørelsen. De nævnte poster opgøres i stedet under finansiering og under egenkapitalforskydning. Evt. børnetilskud er medtaget i opgørelsen af den løbende indkomst.

Fra og med statistikken for år 2001 indgår også regnskaber, først og fremmest i selskabsform, hvor der ikke foreligger oplysninger om privat indkomst, forbrug m.v. Tabelafsnittene om landmandsfamiliens indkomst og forbrug er derfor baseret på de regnskaber, hvori oplysningerne findes. Antallet fremgår af tabellerne. Regnskaber uden privatøkonomiske oplysninger indeholder i stedet posten *udtræk/indskud vedr. I/S m.v.* Denne modsvarer den del af indkomsten fra landbruget, der er anvendt til private formål m.v. og findes i de detaljerede tabeller på hjemmesiden under *egenfinansiering* som et gennemsnit af bedrifter såvel med som uden privatøkonomi.

Overskuddet af brugerboligen fremkommer ved at reducere en beregnet huslejeværdi med boligens andel af de samlede omkostninger til vedligeholdelse, forsikringspræmier og ejendomsskatter. Huslejeværdien beregnes som en procentdel af boligens værdi, idet den offentlige vurdering er fremskrevet på linie med anden fast ejendom, jf. afsnit 2.4. Den benyttede procentsats fastsættes ud fra princippet om omkostnings-

bestemt husleje. De forskellige delkomponenter i fastsættelsen udgøres af den gennemsnitlige obligationsrente, vedligeholdelse, forsikring og ejendomskat samt afskrivning. For 2003 er procentsatsen fastsat til 7,45.

Driftsresultatet fra andre erhverv omfatter bl.a. skovdrift, forpagtningsindtægt for bortforpagtet fast ejendom og overskud af selvstændigt vurderede beboelseshuse, som ikke er bolig for brugerfamilien. Lønindtægter uden for bedriften er bruttobeløb inkl. arbejdsmarkedsbidrag.

Forpagtningsafgiften er vist som et nettobeløb, hvilket vil sige, at ejendomsskatter, forsikringspræmier og lignende er fratrukket.

I den personlige skat (inkl. ægtefællens), der også omfatter ejendomsværdiskat og arbejdsmarkedsbidrag af lønindtægt, indgår betalt restskat og tilbagebetalt skat fra tidligere driftsår, hvorimod restskat i forbindelse med indeværende års indkomst ikke er medregnet. Den viste skattebetaling kan derfor ikke fuldt ud sammenholdes med årets indtjening.

De personlige forsikringer består af præmier til livsforsikring, ulykkesforsikring og sygeforsikring samt arbejdsløshedsforsikring, mens egentlig pensionsopsparring betragtes som en særskilt investering.

2.9. Investeringer og finansiering

Investeringsopgørelsen omfatter driftsårets samlede investeringer i landbrugsaktiver, andre materielle aktiver og finansielle aktiver. Posten erhvervelse af fast ejendom under landbrugsaktiver omfatter køb og salg af fast ejendom samt forøgelse og reduktion af til- og bortforpagtning.

Driftsårets finansiering består af egenfinansiering samt af fremmedfinansiering via nettolåntagning og forpagtning.

Egenfinansieringen fremkommer som summen af den løbende opsparing, de under afsnit 2.8 nævnte engangsposter samt driftsårets samlede afskrivninger, herunder også personbilens afskrivning. Finansieringen fra forpagtning omfatter både ændringer i omfanget af tilforpagtet fast ejendom og ændringer i omfanget af tilforpagtet løsøre. For bedrifter med selskabseje indgår udtræk fra selskabet i egenfinansieringen.

2.10. Aktiver og passiver

Opgørelsen af landbrugsaktiverne er omtalt i afsnit 2.4. Brugerboligen og fast ejendom under andre erhverv værdiansættes efter samme princip som fast ejendom under landbrugsaktiverne. Privat personbil er opført til skattemæssig saldo værdi og værdipapirer til kursværdi.

Aktiver vedrørende andre erhverv omfatter bl.a. bortforpagtede aktiver samt skove, vindmøller og alle selvstændigt vurderede beboelseshuse, der ikke tjener som bolig for brugerfamilien. Under varefordringer medregnes tilgodehavender for bedriftens produkter, herunder driftsfonds og mellemregningssaldi hos handlende, mens andre fordringer refererer til private tilgodehavender.

Gælden er opgjort til kursværdi i overensstemmelse med aktuelle skattemæssige regler, hvilket bl.a. indebærer, at euro- og finanslån medregnes til aktuel valutakurs på statutstidspunktet. Forpagtningens værdi under passiverne modsvarer værdien af tilforpagtet fast ejendom og løsøre, som indgår under aktiverne, og er følgelig værdisat som beskrevet under landbrugsaktiver.

Statslån dækker bl.a. etableringslån til yngre jordbrugere og jordkøbslån samt lån efter statshusmandsloven eller ældre jordlove. Realkreditlån, der optages gennem kreditforeningerne og Dansk Landbrugs Realkreditfond (DLR), omfatter - udover lån på almindelige markedsvilkår - bl.a. grønne obligationslån, jordbrugslån og statsgaranterede gældssaneringslån, som formidles af DLR. Derimod er realkreditlån ydet som rentetilpasningslån i enten kroner eller euro udspecificeret for sig. Statsgaranterede pengeinstitutlån består hovedsagelig af gældssaneringslån. Anden gæld dækker moms- og skattegæld samt forfaldne ydelser på lån.

2.11. Kapitalforskydninger

Forskellen i egenkapitalen mellem primo- og ultimostatus består af den løbende opsparing, udtræk ved I/S m.v., nominelle kapitalændringer på aktiver og fremmedkapital samt andre kapitalændringer.

For fast ejendom fremkommer den nominelle kapitalændring som forskellen i konstantværdien fra årets begyndelse til årets slutning med fradrag af nettoinvesteringer (investeringer minus afskrivninger) i den faste ejendom. Endvidere korrigeres der for køb og salg af fast ejendom og ændring i forpagtningernes omfang.

Nominelle kapitalændringer på inventarkapitalen beregnes som en procentdel af den tekniske genanskaffelsesværdi ved årets begyndelse. Den benyttede procentsats fastsættes ud fra årets prisændringer på inventar.

For lagerbeholdninger og husdyr beregnes nominelle kapitalændringer ved at multiplicere den gennemsnitlige mængde og det gennemsnitlige antal dyr med forskydningen i de tilhørende enhedspriser.

For finansielle aktiver udgøres de nominelle kapitalændringer af:

- a. Forskydninger på grund af kursændringer mellem primo og ultimo.
- b. Gevinster ved udtrækning af værdipapirer.
- c. Kursændringer vedrørende købte eller solgte værdipapirer i årets løb.

For gælden består de nominelle kapitalændringer af:

- a. Forskydninger på grund af kursændringer mellem primo og ultimo.
- b. Gevinster eller tab i forbindelse med afdrag på lån, der kursreguleres.
- c. Kursændringer ved optagelse eller indfrielse af kursregulerede lån.

2.12. Ejendomsværdi

Opgørelserne viser den offentlige ejendomsværdi, som den fremgår af ultimostatus i regnskaberne. Vurderingstidspunktet svarer til 1. oktober 2003.

2.13. Landbrugets aflønning af arbejde og kapital

En endelig opdeling af driftsresultatet på henholdsvis arbejds- og kapitalindsatsen er ikke mulig. For at få et indtryk af variationen i aflønningen til disse primære faktorer blandt forskellige typer af landbrug er de traditionelt beregnede resultatmål for aflønningen af enten arbejds- eller kapitalindsatsen anført i det følgende.

Resultatmålene fremkommer som residualer, således at den beregnede kapitalaflønning afhænger af forudsætningen for aflønningen af familiens arbejdskraft, mens den beregnede aflønning af arbejdskraften afhænger af forudsætningen for aflønningen af kapitalen.

De omtalte forudsætninger kan kun baseres på skøn. Ikke mindst forudsætningen for kapitalafløbningen er omgærdet af en betydelig usikkerhed, idet den ikke er uafhængig af ændringer i den generelle økonomiske udvikling, som fx inflation og inflationsforventning, ligesom skattebetragtninger kan påvirke forudsætningernes rimelighed. Aflønningen af arbejdsindsatsen er påvirket af de problemer, der ligger i fastsættelsen af henholdsvis indsatsens omfang og aflønningsniveauet. Resultatmålene er derfor først og fremmest anvendelige i sammenligninger blandt forskellige bedriftstyper, mens ændringer fra år til år kan være stærkt afhængige af forskellige faktorer såsom ejendomsprisudvikling, konjunkturforløb m.v.

Resultatmålenes niveau kan ikke umiddelbart anvendes i sammenligninger med andre timelønninger og rentesatser.

Beregningen af *forrentningsprocent* og *lønningsevne* beregnes med udgangspunkt i landbrugsaktiver i selveje og forpagtningsafgiften fratrækkes som en omkostning. Tidligere blev de beregnet på grundlag af værdien af alle landbrugsaktiver inklusive de tilforpagtede og forpagtningsafgiften blev ikke fratrukket. Justeringen giver bedre sammenlignelighed mellem bedrifter, som har jord i tilforpagtning og bedrifter, der ikke har jord i tilforpagtning. Årsagen hertil er, at tilforpagtet jord er optaget i status til den i ejendomsvurderingen fastsatte grundværdi, som er betydelig lavere end handelsværdien.

Resultatmålenes definition fremgår af efterfølgende oversigt.

Driftsresultat før renter, landbrug	Driftsresultat før renter, landbrug
+ Omkostninger til lønnet arbejdskraft	- Beregnet vederlag til brugerfamilien
- Forpagtningsafgift	- Forpagtningsafgift
- Beregnet rentebelastning af landbrugsaktivernes værdi i selveje, primo	
<hr/>	<hr/>
Lønningsevne	Nettoudbytte

Nettoudbytte * 100 / Landbrugsaktivernes værdi i selveje, primo = Forrentningsprocent.

Under de definerede forudsætninger udtrykker lønningsevnen aflønningen af den samlede arbejdsindsats, mens forrentningsprocenten viser kapitalafløbningen. Lønningsevnen i forhold til de forbrugte arbejdstimer ved driften angiver lønningsevnen pr. arbejdstime.

Vederlaget for brugerfamiliens arbejdsindsats beregnes ud fra antallet af arbejdstimer for ulønnede familiemedlemmer ved driften og en timeløn for 2003 på 136 kr., som er den overenskomstmæssige løn inkl. feriepenge og pension for landarbejderne i gruppe C.